

اهمیت برخورداری از سواد اطلاعاتی برای متخصصان اطلاع‌رسانی مرجان نیک بخت

مقدمه

به طور روزافزون این باور عمومی گسترش می‌یابد که سرمایه انسانی با ارزش تر از کالاهای تولیدی یا منابع طبیعی است. مفاهیمی مانند «جامعه اطلاعاتی» یا «جامعه مبتنی بر دانش» و در یک سطح نازل تر، «مؤسسات مبتنی بر دانش» نیز منعکس کننده این دیدگاه هستند. توانایی آغاز و انجام تحولات و قابلیت تبدیل سریع ایده های نو به محصولات قابل ارایه در بازار، در بسیاری از سازمان‌ها یک امتیاز محسوب می‌شود. به طور روزافزون کارمندیانی جذب بازار می‌شوند که دارای مهارت های چندگانه باشند، توانایی حل مشکلات حرفه ای و انجام کارهای غیر تکراری را داشته، دارای سواد استفاده از فن آوری‌های اطلاعاتی باشند و بتوانند به طور مستقل به فراگیری بپردازند.

برخورداری از توانایی‌های فوق برای نظام آموزش

به طور روزافزون این باور عمومی گسترش می‌یابد که سرمایه انسانی با ارزش تر از کالاهای تولیدی یا منابع طبیعی است. مفاهیمی مانند «جامعه اطلاعاتی» یا «جامعه مبتنی بر دانش» و در یک سطح نازل تر، «مؤسسات مبتنی بر دانش» نیز منعکس کننده این دیدگاه هستند.

در سطوح مختلف تحصیلات و آموزش عالی بسیار معنی دار است. سواد اطلاعاتی رویکردی جمعی و ساختار یافته نسبت به یادگیری دارد و به عنوان یک ضرورت اقتصادی و همچنین ابزاری در جهت تسهیل دستیابی به رضایت خاطر فرد تلقی می‌شود.

پیشینه

از اوایل دهه هفتاد میلادی، مفهوم سواد و مهارت‌های اطلاعاتی به شیوه های متفاوتی مورد تفسیر قرار گرفته است. در متون آموزشی، عبارتهایی مانند «مهارت‌های مطالعه» و «مهارت‌های تحقیق»، «مهارت‌های اطلاعاتی» بجای مفهوم سواد اطلاعاتی مورد استفاده قرار گرفته اند، عبارتهای «یادگیری مادام العمر» و «تفکر خلاق» تلویحاً اشاره به محیط کار و قابلیت تولید مستمر دارند، هرچند عبارت یادگیری مادام العمر معنی ظریف خود اتکایی را نیز در بردارد و لزوماً تنها با دنیای کار مرتبط نیست. از سوی دیگر، در بافت معنایی سواد اطلاعاتی مفهوم «فرد با سواد از نظر فن آوری های اطلاعاتی» به آن دسته از مهارت‌های مربوط به رسانه‌های الکترونیکی اطلاق می‌شود که با دسترسی و اشاعه اطلاعات رابطه برقرار می‌نماید. سواد اطلاعاتی از آن جهت معتبر است که ما را به سمت هدف نهایی رسیدن به «فراگیر مادام العمر» یعنی کسی که می‌تواند به خود آموزش دهد رهنمون می‌سازد.

اطلاعات

درباره این پدیده و سایر پدیده های بنیانی نظیر انرژی، جاذبه، حیات، عدالت و مانند آن تا کنون تعریفی دقیق و رسمی ارائه نشده است. متخصصان حوزه های مختلف موضوعی بیشتر کوشیده‌اند جلوه‌ها و ویژگی‌های آن را آنجا که به حوزه تخصصی آنان مربوط می‌شود تعیین کنند. به همین سبب، اطلاعات در قلمروهایی چون ریاضیات، زبان‌شناسی، اقتصاد و روان‌شناسی، ارتباطات و جزو آن توسط صاحب نظران مورد مطالعه و تحقیق قرار گرفته و خصیصه‌های متفاوتی برای آن برشمرده اند، به طور مثال، از دیدگاه فیزیک و زیست‌شناسی اطلاعات ویژگی اصل عالم معرفی می‌شود. (دائرةالمعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۳۸۱) در روانشناسی به منزله متغیری است که با برداشت حسی، ادراک و دیگر فرایندهای روانشناختی سروکار دارد - در حوزه های اطلاع‌رسانی و ارتباطات به طور گسترده ای با پیام‌ها، ارتباط می‌یابد. اطلاعات را نه تنها متضمن پیام، بلکه متأثر از وضعیت، نوع کارکرد ویژگی مسئله‌ای خاص و جز آن نیز دانسته اند

اطلاعات را به پدیده نسبتاً آشنای دیگری تشبیه کرده اند که بارزترین آنها تشبیه اطلاعات به ماده و انرژی است و در این تشبیه گاه حتی فراتر رفته اطلاعات را نوعی انرژی دانسته‌اند و به جای اصطلاح انرژی، اصطلاح اطلاعات را به کار برده اند و این تشبیه ها در واقع فقط تعبیری استعارایی است تا تبیین علمی از ماهیت اطلاعات. بی تردید پژوهش‌های فراوانی که درباره مفهوم مورد قبول کلیه متخصصان رشته‌های مختلف علمی باشد ارائه نشده است.

انواع اطلاعات:

اطلاعات را از دو جنبه عمده تقسیم بندی می‌کنند. یکی از لحاظ معنایی و دیگری از لحاظ ساختاری الف- جنبه ساختاری: ساختار اطلاعات، مستقل از جنبه های معنایی آن مطرح می‌شود و ممکن است

ایستایی یا پویایی آن ارزیابی شود. زمانی که اطلاعات به صورت بسته ای تغییر ناپذیر در نظر گرفته شود از نوع ایستاست ، مانند اطلاعات موجود در کتاب ، تصویر، صفحه فشرده و مانند آن که ضبط و نگهداری می شود. در این نوع، اطلاعات یک فرآورده است.

هرگاه اطلاعات در جریان کنش یا تعامل، دستخوش حک و اصلاح ، تحلیل ، یا پردازش گردد از نوع پویاست، دراین نوع اطلاعات یک فرآیند است.

اطلاعات بعنوان یک فرآورده

زمانی اطلاعات را کالا تلقی می نماییم، که نظیر هر فرآورده دیگر قابلیت تولید، ذخیره سازی و انتقال داشته باشد و به تبع آن می تواند آفریده شود، رشد یابد و از میان برود. این نوع اطلاعات معمولاً قالب پذیر است یعنی می توان آن را به صورت کتاب، تصویر

، صوت و مانند آن درآورد و نگاه داشت. آنچه متداول است و از آن به عنوان اطلاعات یاد می کنند، ناظر بر این نوع اطلاعات است. اطلاعات از این دیدگاه ، گرچه فرآورده است، می تواند به تناسب هدف در هر فرآیندی قرار گیرد.

اطلاعات به عنوان یک فرآیند

این جنبه از اطلاعات دارای خصیصتی متفاوت و اندکی پیچیده است زیرا فرآیند بودن از دو جنبه مد نظر قرار می گیرد

۱. اطلاعات به تناسب زمان و مکان تغییر می کند.
۲. اطلاعات ذاتاً جوهره فرآیندی دارد و ماهیتاً پویاست.

ب- جنبه معنایی:

دو نگرش را می توان در باب مفهوم اطلاعات شناسایی کرد که یکی اسنادی و دیگری کارکردی است. اسنادگرایان اطلاعات را ویژگی کلیه عناصر و نظام ها می دانند . در حالی که کارکردگرایان اطلاعات را فقط با عملکرد نظام ها مرتبط می دانند.

سواد

توانایی خواندن و نوشتن (حسن انوری، فرهنگ فارسی سخن، ۱۳۸۲)
دانش به طور سنتی، به درک و توانایی و قدرت خواندن، تلفظ و نوشتن اطلاق می شود. دانستن به مفهوم داشتن چیزی در حافظه شخصی هر فرد است. دانستن به مفهوم دسترسی به اطلاعات است.

سواد اطلاعاتی

درجهان اطلاعات، مفاهیم و کاربردهای تازه ای ظاهر شده و به سرعت تکامل یافته است. گاه مفهومی تازه متولد می شود، این تولد تنها معلول بررسی های پرتلاش و گاه خسته کننده علمی و کارهای علمی مربوط بدان نیست، بلکه زمانی که پدیده موجود به طور چشمگیر تغییر می یابد تغییر آن ابعاد ، ویژگیها و تواناییهای جدیدی را می طلبد توانایی خواندن و نوشتن با استفاده از رایانه و

ایجاد مهارت سوادآموزی رایانه ای دانشی که فراتر از مطالب منابع چاپی باشد. سواد اطلاعاتی به فعالیتهای متفاوت متصل شده و به اصطلاحهای دیگری چون سواد فرهنگی، سواد رایانه ای، سواد فنی و به تازگی نیز به سواد رقمی و سواد چند رسانه ای پیوند داده شده است.

آنچه مسلم است به توانایی های مقدماتی و ابتدایی خواندن و نوشتن می بایستی چیزهایی افزوده شود، زیرا دامنه مفهوم سواد اطلاعاتی ضرورتاً موارد زیر را دربرمی گیرد.

۱. تعبیر کردن

۲. پی بردن به ساختارهای اطلاعاتی در شکل های گوناگون آن ، مثلاً به شکل یک پایگاه اطلاعاتی متنی یا به شکل مقاله

ای چاپ شده.

به عبارت دیگر آنچه جایگاه مفهوم سواد اطلاعاتی را مشخص می نماید کاربران اطلاعاتی هستند که باید از تواناییها و مهارتهای زیر برخوردار باشند

سواد اطلاعاتی رویکردی جمعی و ساختار یافته نسبت به یادگیری دارد و به عنوان یک ضرورت اقتصادی و همچنین ابزاری در جهت تسهیل دستیابی به رضایت خاطر فرد تلقی می شود.

۱. تغییر جایگاه اطلاعات مورد نیاز

۲. مشخص کردن ربط و صحت اطلاعات

۳. به کارگیری صحیح اطلاعات برای حل مشکلات در زمان تصمیم گیری های لازم در حقیقت شخصی دارای سواد اطلاعاتی است که بتواند از

اطلاعات موجود برای اهداف و حل مسایل خاص خود

بهره جوید و برای بقا به پاره ای از قابلیتها مانند

تشخیص نیاز اطلاعاتی، گزینش مناسبترین منبع

اطلاعات، آشنایی با ساختار دانش، آشنایی با

قابلیتهای گوناگون اطلاعات و نحوه بهره گیری

از انواع مهارتهای اطلاعاتی به همراه و توانایی

ارزیابی اطلاعات از انواع منابع را داشته باشد.

مقاله

نیاز سواد اطلاعاتی به داشتن توانایی

داشتن سواد رایانه ای، مانند دیگر سوادها، به حداقل

مهارت ها و فنون اولیه خواندن و نوشتن نیازمند است و

برای بهره گیری از فنون الکترونیکی در جهت حل مشکلات

و مسایل، پی بردن به نحوه کاربرد رایانه لازم و ضروری است.

۱. قدر اهمیت اطلاعات برای حل مسائل

۲. شناخت منابع اطلاعاتی

۳. آگاهی بر نحوه جمع آوری اطلاعات

۴. نیاز به شناخت اطلاعات به صورت

روزآمد

۵. واقف شدن به اهمیت اشتراک منابع

اطلاعاتی

۶. نحوه صحیح استفاده از اطلاعات

مهارت های اطلاعاتی

۱. شناساندن اطلاعات صحیح و کامل به اشکال متنی، عددی، گرافیکی که مبنای تصمیم گیری هوشمندانه باشد و در حقیقت توانایی در تحقق بخشیدن به

فرآیندهای اطلاعاتی است

۲. مهارت در حل مسائل که مستلزم داشتن مهارت سیال سازی ذهن و مهارت

تطابق مفهومی است

۳. شناسایی وظایف خاص از نقطه نظر نوع منابع، نوع رسانه و میزان جامعیت اطلاعات

۴. تنظیم پرسشنامه براساس نیازهای اطلاعاتی که محتوای منابع را در بر گیرد
۵. شناسایی منابع اطلاعاتی مرتبط و با ارزش دست اول، دست دوم و دست سوم که تسلط داشتن بر دانش مربوط به دنیای

اطلاعات است

۶. به کاربردن سیاست های موفق کاوش و جستجو در حوزه های اطلاعات چاپی و هم در حوزه های اطلاعات الکترونیکی برای منابع اطلاعات دست دوم و آگاهی از نظام های سازماندهی

۷. استفاده از روش های تجربی و تحقیقی

مناسب در جهت گردآوری منابع اطلاعاتی و یادداشت برداری

۸. بهره گیری از فن آوری های اطلاعاتی مانند اینترنت، موتورهای کاوش شبکه جهانی گستر وب و یا فهرست های همگانی پیوسته

۹. استفاده از فن آوری های اطلاعات برای ایجاد و توسعه پایگاههای اطلاعاتی و سازماندهی اطلاعات در پایگاهها

۱۰. تفسیر، تحلیل، تلفیق، ارزیابی، نقد و تهیه پرسشنامه در جهت اعتبار اطلاعات گردآوری شده و یکپارچه سازی اطلاعات

۱۱. توسعه بینش ها، دآوری ها و آینده نگری ها برای استنباط و به کارگیری یافته ها در موقعیت های متفاوت و احتمالی آینده

۱۲. استفاده از ابزار ها و روش های موثر و مناسب

برای تجسم داده ها و یافته ها و آشنایی با نرم افزارهای رایج در ارایه و تجسم داده ها

۱۳. اتخاذ فنون و سیاستها به منظور چاپ و نشر نتایج و شناخت در حوزه های موضوعی مختلف و توزیع اطلاعات با استفاده از شکلهای الکترونیکی مانند

زبان نشانه گذاری، فرامتن یا فرم انتقال مدرک

۱۴. تنظیم و تعدیل سیاست های اطلاعاتی شناختی و رفتاری برحسب موقعیت و شرایط متفاوت انواع

جدید مهارت های اطلاع رسانی - سواد رسانه ای

چنانچه به تمام افرادی که از دانش چند رسانه ای استفاده می کنند بیندیشیم، در می یابیم که در جوامع مختلف تلاش بسیاری برای ایجاد آن صورت گرفته و در تعبیر هر یک از ما این رسانه جدید به

نوعی معرفی شده است. در سواد متداول و مرسوم آموخته ایم که هر کلام، صدا و تصویر را جداگانه داشته باشیم، درحالیکه اکنون به روش غیرقابل تصویری همگی درهم آمیخته شده اند، به عنوان مثال، هر متن عبارت است از تعدادی کد که به شیوه ای ساخته شوند و درکنار هم قرار گیرند که ایجاد معنی کند، اما

کدهای رقمی علاوه بر شرح و تبیین کلمات و رقمها، می توانند صدا و تصویر را نیز ایجاد کنند و حتی از درون متون جاری ثابت بیرون کشیده شده و ترکیب و گزینه جدید و حتی مفاهیم و معانی جدیدی را به وجود آورند و بدین طریق می توان به مهارتها و فنون و توانایی هایی رسید که مقصود و منظور خود را بیان کنیم. این نوع آموزش مبتنی بر آموختن خواندن و نوشتن، بایستی دارای قدرت درک توانایی های ذهن انسان بر معیارها، ویژگی ها و عملکردهای تکنولوژی رقمی و رسانه ای باشد.

تحول در شکل سواد اطلاعاتی

معنی تازه اطلاعات رقمی، گرچه شگفت انگیز است اما توصیف فرهنگی را که در جامعه جهانی به وجود آورده، تبیین و بازآفرینی می کند. این فرهنگ همان «فرهنگ شفاهی» است.

لانهام می نویسد: «شکاف عمیقی که میان ارتباطات و سازمان مندی فرهنگی به وجود آمده است به دلیل وجود سطح ثابت و تغییر نیافته ای بوده است که می باید با نوع جدیدی از سواد پر شود، نوعی که بتواند موثرتر از سواد چاپی، گونه های مختلف را سازماندهی کند.»

ادبیاتی را که افراد علاقه مند به مطالعه، از خواندنش باز می مانند «ادبیاتی است در سطوح ثابت، ساکن و تغییر نیافته» با این تعریف ما در درون خود به تجربیات احساس و شناخت لازم برای گرفتن پیامها حتی اگر معانی و شرح و بیان آنها به طور لاینفکی در هم تنیده شده باشد پی خواهیم برد.

تحقیقاتی که در کشورهای پیشرفته انجام شده است نشان می دهد پیشبرد سواد بزرگسالان، نتیجه و تاکید و تمرکز بر روشهای تدریس خصوصی بر مبنای امکانات آموزش رایانه ای است.

انواع مختلف منابع رسانه ای متون چاپ شده، نوارهای صدا، دیسک های سی دی رام، کاست های ویدئویی و دیگر منابع برای تجهیز این

نسل در استفاده از روش های نوین به کار رفته اند. زیرا این نرم افزارهای چند رسانه ای، نگرش چند حسی در آموزش زبان بوجود آورده است و هنر شنیدن، صحبت کردن، خواندن و نوشتن را همزمان به طریق میان کنشی میسر ساخته است. در حقیقت نقش رایانه و توانایی های آن در آموزش مهم است. تجربه نشان داده است که در آموزش درازمدت معلمان، مدرسان، متخصصان اطلاع رسانی از امکانات چند رسانه ای برای انجام کارهای تخصصی خود

زمانی اطلاعات را کالا تلقی می نماییم، که نظیر هر فرآورده دیگر قابلیت تولید، ذخیره سازی و انتقال داشته باشد و به تبع آن می تواند آفریده شود، رشد یابد و از میان برود. این نوع اطلاعات معمولاً قالب پذیر است یعنی می توان آن را به صورت کتاب، تصویر، صوت و مانند آن درآورد و نگاه داشت

مهارت های اطلاع رسانی - سواد رسانه ای

تلاش بسیاری از مراکز اطلاع رسانی مؤسسات آموزشی آن است که بتوانند روش مناسبی برای تلفیق رایانه و دانش موضوعی در فعالیت های آموزشی و پژوهشی مشخص نمایند. نظام چند رسانه ای نقش رابط مؤثر در خواندن، تماشا کردن، گوش کردن و آموختن را دارد. بنابراین ساختار لازم آن باید ایجاد گردد و

با تمام قواعد و امکانات، برای غنی ساختن و گسترش آن کوشش به عمل آید، زیرا استفاده از آن موجب تغییرات دلخواه در بدست آوردن اطلاعات جوامع می گردد. نظام چند رسانه ای وسیله ایست که ما را به فراهم آوری و پردازش اطلاعات دور از

دسترس و در واقع به جهان دانش و معلومات می رساند.

در حقیقت کسانی که ابتدا به قصد سرگرمی و تفریح و استراحت به دنیای چند رسانه ای وارد می شوند. خواه ناخواه با فنون مختلف تکنولوژی های متفاوت آشنا شده و با اطلاعات جدید روبرو می گردند.

«لانهام» می گوید: «ما باید بدانیم که به چه نوع شرح و توصیف برای چه نوع دانشی نیازمندیم»

مجموعه این نوع مراکز اطلاع رسانی شامل مدارک الکترونیکی است که داده هایی با شکل رقمی، متنی و تصویری را دارا می باشند. فنون تازه نیز برای دسترسی به مدارک چند رسانه ای عرضه می شود و ارتباط تعاملی میان شبکه ها و کاربر به وجود می آید.

امروزه متخصصان اطلاع رسانی از تغییرات حوزه خدماتی خود و ایجاد ارتباط تازه میان مراکز اطلاع رسانی و جامعه علمی به خوبی آگاه و معتقدند که موضوع سواد اطلاعاتی بطور جدی برای برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی کاربران است و آموزش سواد اطلاعاتی برای مقاطع

تحصیلی دانشگاهی (کارشناسی، کارشناسی ارشد و بالاتر) باید مورد توجه مسئولان و قانون گذاران و دیگر صاحب نظران قرار گیرد به طوری که بتواند در جهت ایجاد توانایی های بیشتر در حل مشکلات و برقراری ارتباط لازم، مفید باشد و تنوع، همدلی و وحدت رویه میان مراکز اطلاع رسانی با هدف ارائه خدمات بهینه به کاربران و استفاده کنندگان

را توسعه دهد زیرا نیاز مراجعان به ویژه دانشگاهیان و پژوهشگران به مراکز اطلاع رسانی دانشگاهی و تخصصی برای تهیه اطلاعات الکترونیکی در آموزش و پژوهش است.

در حقیقت با کشف این مسئله که برای رفع نیازهای اطلاعاتی، پذیرش فن آوری های مدرن و بهره گیری از سواد اطلاعاتی مورد نیاز است، متخصصان اطلاع رسانی باید بتوانند شکاف های موجود را یکی از طریق آموزشهای نوین با کسب دانش و مهارت جدید و دیگری از طریق برخورداری از مهارت های سواد اطلاعاتی برای آموزش مداوم و مستمر خود و جامعه کاربر کسب و ترمیم کنند. برای میسر شدن این امر راهی بجز تحقیق و پژوهش در شکل های نوین اطلاع رسانی نیست.

تجربه نشان داده است که در آموزش درازمدت معلمان ، مدرسان ، متخصصان اطلاع رسانی از امکانات چند رسانه ای برای انجام کارهای تخصصی خود استفاده می کنند ، اما آموزش چند رسانه ای در مقیاس وسیع، تنها در چند کشور پیشرفته که دارای تجهیزات لازم شبکه ای هستند و بودجه کافی دارند، مورد استفاده قرار گرفته است.

نتیجه گیری

در حوزه سواد و مهارت های اطلاعاتی با چالشهای قابل ملاحظه ای روبرو هستیم که یافته های حاصل از گزارش اهمیت اتخاذ رویکردهای زیر را نشان می دهد:

۱. گنجاندن آموزش سواد و مهارت های اطلاعاتی در برنامه های درسی در مقاطع مختلف تحصیلی در جهت استفاده مؤثر از اطلاعات
۲. تدوین استانداردها و قوانین مناسب در جهت حصول اطمینان از احراز سواد و مهارت های اطلاعاتی
۳. تقویت و توسعه این رشته (سواد اطلاعاتی) در مؤسسات آموزش عالی و سازمانهایی که در این راه قدم بر می دارند
۴. آموزش سواد اطلاعاتی به معلمان، متخصصان اطلاع رسانی، مدرسان با بهره بردن برنامه ریزیهای آموزشی و روزآمد کردن آن برای رفع نیازهای اطلاعاتی جوامع
۵. آموزش فن آوری های الکترونیکی و رایانه ای به استفاده کنندگان و مراجعان به مراکز و مؤسسات
۶. همگام و همسو بودن متخصصان اطلاع رسانی و کسانی که خدمات اطلاعاتی ارائه می نمایند با ابزارها و فن آوریهای نوین برای به دست آوردن مهارت های مادام العمر سواد اطلاعاتی جهت خدمت به افراد جامعه

استفاده می کنند، اما آموزش چند رسانه ای در مقیاس وسیع، تنها در چند کشور پیشرفته که دارای تجهیزات لازم شبکه ای هستند و بودجه کافی دارند، مورد استفاده قرار گرفته است.

تغییر جامعه متناسب با سواد اطلاعاتی

برای کسب دانش، باید داده های اطلاعاتی را برگزید. سپس با سازماندهی و پردازش آنها به نتایج مناسبی رسید و تاثیر آنها بر محیطهای اطلاعاتی را ارزیابی نمود.

در یک جامعه تغییر یافته به دلیل ویژگی های عناصر و پدیده های نوین اطلاعاتی، هدف اصلی، سرعت و بهبود بخشیدن به تولیدات و بازیابی آنهاست. ارتباط در هم تنیده (عنکبوتی) محیطهای اطلاعاتی که حاصل پردازش رقمی داده های متنوع و مختلف است، زمان پاسخگویی و دستیابی به اطلاعات زمینه های مختلف را در زندگی روزمره کوتاهتر ساخته است. این پدیده در

افزایش میزان تغییرات پذیرفته شده در رقابت های اقتصادی نیز تاثیر گذاشته است و این تغییر در نتیجه به کارگیری نظام رقمی و تداوم چرخه های نوآوری و پیشرفت است. البته بایستی منتظر اشاعه جهانی این چرخه ها برای اهداف مختلف باشیم.

تغییرات مدیریتی موفق، نیازمند ایجاد پل هایی میان این شکاف هاست. زیرا بسیاری از شکاف ها تداوم چرخه زندگی نوین با استفاده از ابزار تکنولوژی جدید را تهدید می کند. بسیاری از نویسندگان بر دوگانگی روش تهیه اطلاعات و استفاده از آن واقف اند. در بحث اجتماعی اطلاعات «بروکین نگرانو» و دیگران گفته اند: حداقل در اجتماع، دانشمندان، کارخانه داران و پیشه وران از ارزش اطلاعات و تاثیر آن در پیشرفت علم، تکنولوژی و توسعه اقتصادی آگاهند. از طرف دیگر مردم از ارزش اطلاعات و نقش آن در حل مشکلات روزمره و ایجاد تحرک و پویایی در یک جامعه آزاد بی خبرند.

این شکاف ها در توانایی استفاده از اطلاعات میان مردم برجسته یک کشور و عدم توانایی مردم عادی و به عبارتی دیگر این شکاف تفاوت های میان کشورهای توسعه یافته و درحال توسعه را آشکارتر می سازد. امروزه دسترسی به اطلاعات دوردست افزایش یافته است، و استفاده کاربران و تواناییهای آنان در آموزش استفاده از منابع اطلاع رسانی چند رسانه ای غالباً مناسب بشمار می آید و شکاف هایی که در مهارت ها و نیازهای اطلاعاتی مشهود و نمایان است به وسیله برنامه های آموزشی دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و مراکز اطلاعاتی از میان خواهد رفت.

مراکز اطلاع رسانی و سواد اطلاعاتی

در میان فرآیندهای توسعه که بر خدمات اطلاع رسانی تاثیر گذاشته است سواد اطلاعاتی عنصری پویا و زنده است. در یک اداره، یک مرکز الکترونیکی و یا یک مرکز اطلاع رسانی بسیار بزرگ که بتواند مجموعه عظیم انبوه مدارک چند رسانه ای را ذخیره نماید و بازیابی و اشاعه دهد کاربر می تواند از طریق شبکه های سریع در داخل نظام به اطلاعات مختلف دیگر دست یابد و حتی اگر اطلاعات در پایگاههای مختلف دیگر رایانه ها وجود داشته باشد بدانها دسترسی یابد.

۷. ایجاد شبکه ها و پایگاههای اطلاع رسانی در داخل کشور جهت آموزش نحوه استفاده از سواد اطلاعاتی و سواد رایانه ای به عموم مردم
۸. همکاری های مداوم میان سایتها و شبکه های مختلف داخلی جهت مبادله اطلاعات در راستای منابع اطلاعاتی مورد نیاز مربوط به موضوع سواد اطلاعاتی
۹. بکار گرفتن اینترنت و وب در آموزش سواد اطلاعاتی
۱۰. بوجود آوردن تفکر انتقادی با استفاده از سواد اطلاعاتی در فرهنگ و ارزشهای اجتماعی
۱۱. بهره گیری از تفکر انتقادی در فرآیند تعیین جهت ارزش بالقوه اطلاعات یا دانش توسط کاربران، به منظور استفاده صحیح از منابع اطلاعاتی

منابع

۱. آموزش استفاده کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه ها، مراکز اطلاع رسانی و موزه ها مشهد ۱ و ۲ خرداد ۱۳۸۳ / به کوشش رحمت الله فتاحی؛ با همکاری محمد حسین دبانی... [و دیگران] — مشهد: سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، ۱۳۸۳
۲. انوری، حسن / فرهنگ بزرگ سخن. - تهران: سخن، ۱۳۸۱. ج. ۵. ص ۴۲۸۹
۳. اینترنت جنبه های نظری و کاربردی آن در مراکز اطلاع رسانی، مراکز آموزشی و تحقیقاتی / نویسندگان: ابراهیم افشار زنجانی ... [و دیگران]، زیر نظر و با ویراستاری علمی رحمت الله فتاحی؛ به کوشش حمید محسنی، تهران: نشر کتابدار، ۱۳۷۸. ص ۷۸-۷۹
۴. دائرة المعارف کتابداری و اطلاع رسانی / سر ویراستار عباس حری؛ ویراستار همکار نرگس نشاط؛

دستیاران علمی محمد حسن رجبی، نرگس نشاط. - تهران

: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۱ .

۵. گزیده مقالات ایفلا / چین: (۲۵ - ۳۱ اوت

۱۹۹۶) / زیر نظر عباس حری؛ به همت تاج

الملوک ارجمند. - تهران: کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۶. ص ۲۶۳

۶. گزیده مقالات ایفلا / بانکوک، (۱۸ - ۲۰

اوت ۱۹۹۹) / زیر نظر عباس حری، به همت و

ویراستاری تاج الملوک ارجمند - تهران: کتابخانه

ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۰. ص ۱۵۰

۷. گزیده مقالات ایفلا / کوبا: (۲۱-۲۷ اوت ۱۹۹۴) /

زیر نظر عباس حری، به همت تاج الملوک ارجمند. - تهران:

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۴ ص ۲۲۴

۸. گزیده مقالات ایفلا دانمارک: (۳۱ اوت ۵ - سپتامبر ۱۹۹۷) / زیر

نظر عباس حری، به همت تاج الملوک ارجمند - تهران: کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۸. ص ۱۴۸-۱۵۵

۹. نظری، مریم / سواد اطلاعاتی - تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی

ایران، ۱۳۸۴

مقاله